

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การรวบรวมสถิติ เดือนสิงหาคม 2548 จากวารสารสาละวินโพสต์ (2548) โดยศูนย์ความร่วมมือไทย-สหรัฐด้านสาธารณสุขกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่และสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย พบว่าอัตราผู้ติดเชื้อเอดส์ในกลุ่มชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายด้วยกัน แบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มชายขายบริการหรือ MSW (Male Sex Workers) กลุ่มที่มีเพศสัมพันธ์กับชายทั่วไป หรือ MSM (Men Who have Sex with Men) และกลุ่มกระเทย เป็นร้อยละ 11.6, 15.3 และ 17.6 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าการติดเชื้อในชายขายบริการยังมีเปอร์เซ็นต์การติดเชื้อที่สูงอยู่ ถึงแม้ว่าจะมีเปอร์เซ็นต์การติดเชื้อที่ต่ำกว่าอีก 2 กลุ่ม แต่ในสังคมปัจจุบันกลุ่มชายขายบริการมีโอกาสที่จะเสี่ยงต่อการติดเชื้อมากขึ้น เนื่องจากมีสถานประกอบการที่มีชายขายบริการเพิ่มมากขึ้นและกลุ่มชายบริการยังเป็นกลุ่มที่สามารถทราบสถานที่ปฏิบัติงานที่แน่นอนและเป็นกลุ่มที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายกว่าอีก 2 กลุ่ม ที่กล่าวมา ผู้ศึกษาจึงให้ความสำคัญของการศึกษาในกลุ่มของชายขายบริการ

ศูนย์สุขภาพชาย (Mplus) ซึ่งเป็นองค์กรภาคเอกชน ตั้งอยู่ เลขที่ 248/40 สหศรีภูมิเพลส ถนนมณีนพรัตน์ ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้จัดทำหลักสูตรทักษะชีวิตขึ้น เพื่อนำไปสอนหรืออบรมกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งกลุ่มเป้าหมาย คือ พนักงานขายบริการในสถานประกอบการกลางคืน ในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นกลุ่มเสี่ยงที่ต้องเฝ้าระวังเป็นอย่างยิ่ง หลักสูตรดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้พนักงานขายบริการได้มีทักษะในการดำเนินชีวิต ให้อำนาจโรคที่ติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โดยเฉพาะโรคเอดส์ รู้จักการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องเพื่อป้องกันการติดต่อและแพร่เชื้อของโรคติดต่อดังกล่าว และผลลัพธ์สุดท้ายของหลักสูตรนี้คือเพื่อลดจำนวนผู้ติดเชื้อเอดส์

ศูนย์สุขภาพชาย (Mplus) คาดหวังว่าการอบรมตามหลักสูตรทักษะชีวิตจะเป็นกลวิธีหนึ่งที่จะทำให้อัตราการติดเชื้อเอดส์ในกลุ่มชายขายบริการลดลง หากแต่ยังไม่ได้มีการประเมินเพื่อให้ทราบถึงจุดแข็งจุดอ่อนของทุกขั้นตอนของหลักสูตร รวมถึงทราบปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขเพื่อใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรทักษะชีวิตให้เหมาะสมสามารถขยายผลต่อไป

การประเมินมีบทบาทสำคัญในการศึกษา จากแนวคิดที่เสนอ โดย ราฟ ไทเลอร์ (Ralph Tyler) ลี เจ ครอนบาช (Lee J. Cronbach) และไมเคิล สคริฟเวน (M. Scriven) อ้างใน สมหวัง พิริยานุวัฒน์ (2544) ซึ่งให้คำนิยามของการศึกษาว่า “การศึกษาคือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม” ดังนั้น การประเมินผลหลักสูตรจึงมุ่งไปที่การเปลี่ยนแปลงเป็นจุดสำคัญ ซึ่งก็หมายความว่า จะมีการวัดผลโดยเอาจุดมุ่งหมายเป็นที่ตั้ง และตรวจสอบพฤติกรรมว่ามีอะไรเปลี่ยนแปลงไปตามที่จุดมุ่งหมายได้ตั้งไว้หรือไม่ โครงการและหลักสูตรการเรียนการสอน หลากๆหลักสูตร หลากๆกิจกรรม ที่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนได้จัดทำขึ้น มีการดำเนินงานจนเสร็จสิ้น แต่ขาดการประเมินผล จึงทำให้บางหลักสูตร บางกิจกรรมไม่ได้รับการปรับปรุงให้เหมาะสม เช่น การปรับปรุงให้เข้ากับวิถีชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย เวลา สถานที่ จึงส่งผลให้โครงการไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ กิจกรรมหรือหลักสูตรทุกหลักสูตรจะบังเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด จำเป็นต้องอาศัยการประเมินที่เป็นระบบ ผลการประเมินจะทำให้ทราบจุดเด่นและจุดด้อยของกิจกรรมหรือหลักสูตร เมื่อดำเนินไปแล้วย่อมต้องการทราบว่า กิจกรรมหรือหลักสูตรนั้นได้บรรลุเป้าหมายหรือไม่เพียงใด คู่กับทุนหรือแรงงานที่ลงทุนไปหรือไม่

ผู้ศึกษาเห็นว่า การประเมินด้านกระบวนการและผลผลิตของหลักสูตรทักษะชีวิต ซึ่งจัดทำโดย ศูนย์สุขภาพชาย (Mplus) จะเป็นประโยชน์สามารถนำไปปรับปรุงให้เหมาะสม เพื่อจะได้เป็นต้นแบบหลักสูตรทักษะชีวิตที่สามารถนำไปใช้กับ กลุ่มเสี่ยงกลุ่มอื่นที่อยู่ในเป้าหมายของ ศูนย์สุขภาพชาย (Mplus) ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินกระบวนการในการสอนหลักสูตรทักษะชีวิต สำหรับพนักงานชายบริการในสถานประกอบการกลางคืน
2. เพื่อประเมินผลผลิต ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ และ การปฏิบัติ ภายหลังได้รับการสอนหลักสูตรทักษะชีวิต สำหรับพนักงานชายบริการในสถานประกอบการกลางคืน

คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา

1. การประเมิน

เป็นการประเมิน โดยอิง รูปแบบของการประเมินแบบ CIPP MODEL โดยประเมินเฉพาะ 2 ส่วนหลัง คือ ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต

การประเมินด้านกระบวนการ ประกอบด้วย เนื้อหาหลักสูตร วิธีสอน เวลาสอน ผู้สอน ผู้เข้ารับการสอน การนำเทคโนโลยีและสื่อการสอน สถานที่สอน

การประเมินด้านผลผลิต ประกอบด้วยความรู้ และการปฏิบัติ ของพนักงานขายบริการ
คือพนักงานขายบริการ หลังจากได้รับการสอนหลักสูตรทักษะชีวิต

2.หลักสูตรทักษะชีวิต

หลักสูตรทักษะชีวิต คือหลักสูตรที่ศูนย์สุขภาพชาย (Mplus) สร้างขึ้น เพื่อจะนำไป
สอนกลุ่มพนักงานขายบริการในสถานประกอบการกลางคืน ประกอบด้วย

1. กิจกรรม “เรื่องที่เกิดจากการมีเซ็กซ์ (การประเมินโอกาสเสี่ยง)”
2. กิจกรรม “เป้าหมายชีวิต”
3. กิจกรรม “รู้จักโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์”
4. กิจกรรม “คือเรา”

3.พนักงานขายบริการ

พนักงานขายบริการคือ พนักงานขายบริการในสถานประกอบการกลางคืน ในจังหวัด
เชียงใหม่ ที่ขายบริการทางเพศให้กับผู้ชาย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการศึกษา

1. นำผลที่ได้จากการศึกษาไปพัฒนาวิธีการสอน กิจกรรม สื่อการสอน ของหลักสูตร
ทักษะชีวิต
2. นำผลการศึกษาไปปรับใช้กับพนักงานขายบริการอื่นอย่างเหมาะสม

ขอบเขตการศึกษา

ศึกษากระบวนการและผลผลิตของหลักสูตรทักษะชีวิต ที่ทางศูนย์สุขภาพชาย
(Mplus) นำไปสอนให้กับพนักงานขายบริการในสถานประกอบการกลางคืนในจังหวัดเชียงใหม่
จำนวน 6 แห่ง จากทั้งหมด 25 แห่ง ทำการศึกษาเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือน มีนาคม 2549 ถึง
พฤษภาคม 2549 โดยที่การสอนหลักสูตรทักษะชีวิตเสร็จสิ้นมาแล้ว 1 เดือน